

1929, Galbraith en Raskob

Johan Albrecht
Senior Fellow

De crash van 1929 heeft veel gemeen met de problemen van vandaag. Ook toen werden de leningen ter financiering van de speculatie beschouwd als de veiligste van alle investeringen. Hierdoor stroomde ook in 1929 vanuit Europa veel geld naar Wall Street met een globale crash als gevolg. 'Visionaire' financiers wilden in 1929 ook de kleine man mee laten genieten van het financieel kapitalisme. Een aandelenpakket met hefboom was toen het equivalent van de huidige woningen gefinancierd met een rommelkrediet.

In 1929 ontdekte Hubble dat het heelal miljarden keren groter was dan tot dan werd gedacht. De moderne mens had naast de crash van oktober 1929 nog een andere reden om zich kleiner te voelen

dan de spreekwoordelijke zandkorrel in de woestijn.

In 1954 publiceerde John Kenneth Galbraith met 'The Great Crash, 1929' één van de referentiewerken over de financiële crisis. Rond dit publicatiemoment nam de Amerikaanse economie trouwens één van de laatste horden van de Grote Depressie. In 1926 werden immers 4 301 000 auto's geproduceerd in de VS. In het jaar van de crash was de productie met meer dan één miljoen gestegen tot 5 358 000 eenheden. Daarna kelderde de productie en het duurde maar liefst tot 1953 vooraleer het productierecord van 1929 verbroken werd.

Met het herwonnen optimisme van de jaren '50 schreef Galbraith dat hoe tragisch een crisis ook mag zijn, er gaan geen levens verloren alleen maar geld. Galbraith heeft gelijk want net voor de crash ontdekte Alexander Fleming antibiotica waardoor later zeer veel levens gered konden worden. Zelfs tijdens de Grote Depressie stond de machine van de vooruitgang nooit helemaal stil.

1929, Galbraith en Raskob

In 1929 was het beursgebeuren avontuurlijker dan vandaag. Zowel tijdens de euforische koopdagen als tijdens de paniekdagen, konden de orders niet snel genoeg verwerkt worden om een juiste weergave van het koersverloop te bieden. Op bepaalde paniekdagen liepen de tickers meer dan drie uur achter waardoor beleggers gans de dag reageerden op achterhaalde informatie.

Het beursgebeuren wordt traditioneel gepresenteerd als een markt met volkomen concurrentie. Voor de crash van 1929 kende de Amerikaanse beurs echter de 'grote jongens' die aandelen omhoog of omlaag konden jagen. In de kranten werd aangekondigd dat bepaalde aandelen en beleggingsmaatschappijen de dag daarna 'gesteund' gingen worden. Galbraith schreef in 1954 dat iedereen min of meer vermoedde dat Wall Street weinig anders deed dan het manipuleren van de koersen.

De speculatieve golf voor 1929 werd mogelijk gemaakt door het kopen van aandelen op krediet of op prolongatie. Banken waren zeer behulpzaam in het financieren van speculatie. Een van de paradoxen van de aandelenspeculatie is net dat de leningen waarmee de speculatie wordt gefinancierd beschouwd werden als de veiligste van alle investeringen. De leningen worden immers gedekt door liquide effecten waarvan zowat iedereen verwacht dat ze alleen maar in waarde kunnen stijgen. De interest voor deze leningen bedroeg in 1928 maar liefst 12% en van overal ter wereld begon een grote goudrivier naar Wall Street te stromen,

geheel bestemd om de Amerikanen te helpen om aandelen op krediet te kopen. Net hierdoor werd de crash geglobaliseerd. In 1929 bedroegen de prolongaties of leningen voor de aankoop van aandelen meer dan 7 miljard dollar. Dit lijkt nu misschien niet zo bijzonder maar in vergelijking tot de toenmalige beurskapitalisatie vroegen verontruste waarnemers zich af of Wall Street al het geld van de wereld wilde verslinden. Ter vergelijking; ook de herverpakte rommelkredieten bleken zeer attractief voor de rest van de wereld met een globale crash als gevolg...

Galbraith schatte dat er in de VS ongeveer 300 000 beleggers vooral met vreemd vermogen speculeerden. Deze relatief kleine groep heeft een aanzienlijk aandeel in de globale financiële en economische malaise. Toen de koersen begonnen te kelderden, kwamen zij eerst in de problemen en moesten ze hun portefeuille liquideren om hun schulden terug te kunnen betalen. De werking van het omgekeerde hefboommechanisme werd in 1929 voor het eerst zeer duidelijk. Zonder de onbeperkte beschikbaarheid met vreemd vermogen zou de speculatie en het koersverval veel beperkter zijn gebleven.

Ook ondernemingen vonden in 1929 een rendement van 12% zeer aantrekkelijk. Enkele industriële ondernemingen begonnen dan ook te speculeren in plaats van hun energie te investeren in het ontwikkelen van nuttige marktproducten. En ja, ook bij ons zijn er industriële ondernemingen, investeringsmaatschappijen en andere organisaties die bezweken zijn voor de lokroep van de CDO's.

Een van de paradoxen van de aandelenspeculatie is net dat de leningen waarmee de speculatie wordt gefinancierd beschouwd werden als de veiligste van alle investeringen.

1929, Galbraith en Raskob

Aandelenspeculatie mag dan vooral geassocieerd worden met hebzucht, toch vonden sommigen het rond 1929 jammer dat niet iedereen kon meegenieten van de winsten van de machinerie van financiële vooruitgang. Galbraith besteedt in zijn boek veel aandacht aan John Raskob. Deze bestuurder van de Democratische Partij lanceerde in de eerste helft van 1929 zijn voorstel om een beleggingsmaatschappij op te richten waarin armen met kleine maandelijkse bijdragen in totaal 200 dollar konden investeren. Dit bedrag zou dan samen met 300 geleende dollars worden belegd in een kwalitatief aandelenpakket ter waarde van 500 dollar per bescheiden investeerder.

Met de waardetoename van de aandelen kon de arme kapitalist de interesten op het vreemd vermogen makkelijk aflossen en net zoals iedereen rijk worden zonder te werken. 'Iedereen hoort rijk te zijn' was trouwens de slogan van Raskob's campagne in damesbladen. Met de crash kreeg het concept van het financieel kapitalisme voor de kleine man geen kans in de VS. Later werd het in de vorm van nationale spaarplannen met groot succes ingevoerd in enkele Aziatische tijgers zoals Singapore. Of hoe zelfs de meest nefaste speculatiegolf ook nuttige ideeën kan uitlokken.

Johan Albrecht
Senior Fellow

Column verschenen in *De Tijd* van 22 april

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
"Think-tank" et "do-tank" indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org